

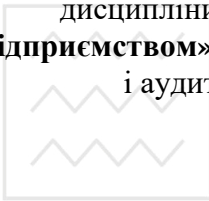
Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

06-02-143

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання до проведення практичних занять з навчальної
дисципліни «**Бухгалтерський облік в управлінні
підприємством**» студентами спеціальності 8.03050901 «Облік
і аудит» денної та заочної форм навчання

водного господарства
та природокористування

Європейська кредитно-трансферна система

Рекомендовано методичною
комісією за спеціальністю
8.03050901 «Облік і аудит»
Протокол № _
від «__» вересня 2015 р.

Рівне – 2015

Національний університет

водного господарства

та природокористування

Методичні вказівки та завдання для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» студентами спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання / С.О. Левицька, О.О. Осадча. – Рівне: НУВГП, 2015. – 41 с.

Упорядники: *Левицька С.О.*, д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту, *Осадча О.О.*, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Відповідальна за випуск: *Лазарюшина І. Д.*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту

Національний університет

водного господарства

та природокористування

ЗМІСТ

1.	Загальні положення.....	3
2.	Тематичний зміст дисципліни.....	4
3.	Теми та зміст практичних занять.....	7
4.	Методичні рекомендації та завдання для проведення практичних занять.....	9
5.	Рекомендована література.....	39

© Левицька С.О., Осадча О.О., 2015
© НУВГП, 2015

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» вивчається студентами денної та заочної форм навчання згідно з навчальним планом.

Мета дисципліни: формування системи знань з підготовки облікової інформації як основи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством.

Завдання дисципліни, вивчення концептуальних засад використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління підприємством; набуття вмій побудови та трансформації бухгалтерського обліку в системі управління підприємством.

Предмет дисципліни: сукупність теоретичних та практичних аспектів формування облікової інформації для управління економічним суб'єктом.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях бухгалтерського обліку та фінансової звітності, управлінського обліку, аудиту, менеджменту організації підприємницької діяльності, економіки підприємства, нормативного регулювання діяльності підприємств всіх форм власності.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- теорію, методологію, практику формування облікової інформації для сучасних і потенційних потреб управління підприємством;
- теоретичні, методичні та практичні засади використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела в управлінні підприємством;
- порядок формування фінансової звітності, внутрішньої управлінської звітності для управління підприємством;
- сутність професійного судження та порядок його застосування в бухгалтерському обліку.

Студенти також повинні вміти:

- класифікувати облікову інформацію, будувати систему бухгалтерського обліку для потреб управління;
- організовувати формування облікової інформації за стадія-

- ми облікового процесу, управляти якістю бухгалтерського обліку, контролювати якість облікової інформації;
- здійснювати підготовку фінансової звітності, визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, консультувати управлінський персонал підприємства щодо інформативності облікової інформації та очікувану динаміку показників в перспективі;
  - розробляти внутрішні форми управлінської та бухгалтерської звітності для управління економічним суб'єктом, оцінювати інформаційні потреби користувачів, якість облікової інформації;
  - застосовувати техніки та методики надання облікової інформації для сучасних та потенційних потреб управління підприємством.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методична складова інформаційного забезпечення в розрізі підсистем господарського обліку підприємств

Тема 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні підприємством

Методологія обліку господарської діяльності підприємств різних форм власності. Визначення методу, методології та процедури облікового процесу. Інформаційне забезпечення менеджменту організації збалансованої операційної діяльності підприємств. Економічна вигода інформаційного ресурсу: оцінка, облік.

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством

Основні засади та нормативне регулювання бухгалтерського обліку підприємницької діяльності. Особливості підсистем інтегрованої системи господарського обліку: бухгалтерський (базовий), внутрішньогосподарський (управлінський), статистичний, податковий облік господарських операцій.

Рекомендована структура наказу про облікову політику для підприємств-платників податків і зборів. Критерії ефективності документальних процесів на підприємствах.

Тема 3. Принципи, методика і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

Принципи та якісні характеристики фінансової звітності. Управлінська роль приміток до річної фінансової звітності: загальні вимоги до складу Приміток, групи інформації для розкриття в Примітках. Організаційні засади підготовки внутрішньої управлінської звітності. Особливості обліку та звітності центрами відповідальності: ЦВ «Витрат», ЦВ «Виручка» (реалізація, збут), ЦВ «Прибутку», ЦВ «Інвестицій» (фінансування, постачання).

Тема 4. Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

Організаційне забезпечення роботи економічного персоналу. Критерії забезпечення ефективності обліково-економічної служби. Рациональні форми поділу праці. Перспективний розвиток облікової системи підприємства: адміністративне та фінансове забезпечення. Реформування принципів бухгалтерського обліку підприємницької та непідприємницької діяльності на основі МСБО: нормативне та організаційне забезпечення, очікувані результати.

Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні

Мета та завдання процесів ціноутворення, облік елементів ціни (гуртової, закупівельної, роздрібною). Практика та нормативне регулювання застосування трансфертних цін. Методи розрахунку трансфертних цін. Практичне застосування трансфертних цін: обліковий та податковий підходи. Поняття трансфертного ціноутворення та контрольованих операцій відповідно до Податкового кодексу України

Тема 6. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

Економічна вигода як оцінка: корисності активів, доходів і витрат суб'єкта господарської діяльності, виробничого потенціалу

суб'єкта. Сутність поняття «економічна вигода»: економічні, облікові, нормативні підходи. Економічна вигода в операціях підприємницької та не підприємницької діяльності: управлінський та бухгалтерський методичні підходи. Визнання соціальної (соціально-економічної) вигоди як оцінки доходу.

Змістовий модуль 2. Причинно-наслідкові зв'язки за даними обліково-аналітичного інформаційного ресурсу

Тема 7. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Поняття сталого (стабільного, врівноваженого) обліку господарської діяльності. Нормативне регулювання на макро- та мікрорівнях принципів збалансованої підприємницької та не підприємницької діяльності. Економічний підхід до концепції стійкого розвитку.

Тема 8. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

Організаційні та методичні особливості функціонування інформаційної бази управлінського обліку. Бухгалтерський та внутрішньогосподарський облік в системі управлінського обліку. Організація фінансово-управлінського аналізу та внутрішнього аудиту діяльності центрів відповідальності «Витрати». Міжнародна практика аналітичних досліджень показників фінансової звітності.

Тема 9. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних рішень

Міжнародна та вітчизняна практика екологічно безпечного виробництва: економічні, облікові, нормативні підходи. Податковий менеджмент обов'язкових екологічних платежів. Відображення в звітності показників еколого-економічної та соціально-екологічної збалансованості.

Тема 10. Бухгалтерський облік для прийняття соціальних рішень

Соціальна складова стійкості розвитку: соціальна відповідальність бізнесу, формування соціального пакета,

відображення витрат соціального характеру. Показники соціальної збалансованості операційної діяльності: методика визначення, відображення на рахунках бухгалтерського обліку та у формах фінансової звітності підприємства.

Тема 11. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємства

Поняття ризиків в підприємницькій діяльності. Способи зменшення ризику. Економічна безпека підприємства та фактори її досягнення. Оцінка ризику за даними обліку та звітності. Модель аудиторського ризику: розрахунок, оцінка, оптимізація. Управління ризиками підприємства. Обґрунтування провідних завдань та методів нейтралізації ризиків

Тема 12. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

Критерії ефективності організації облікової системи підприємства. Результативність методичної, технологічної та адміністративної складових організації облікової системи підприємства. Методико-організаційні підходи гармонізації принципів бухгалтерського обліку та податкового законодавства. Тимчасові та постійні податкові різниці: визначення, облік на рахунках та у формах звітності.

3. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Проведення практичних занять з дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» передбачає розгляд передбачених робочою програмою і прочитаних на лекціях тем та виконання декількох практичних завдань. Темі та зміст практичних занять відповідно до робочої програми подано у табл. 1.

**Тема та зміст практичних занять з дисципліни
«Бухгалтерський облік в управлінні підприємством»**

№ з/п	Назва тем	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Методична складова інформаційного забезпечення в розрізі підсистем господарського обліку підприємств			
1	Тема 1. Вивчення сутності та місця облікової інформації в управлінні підприємством	2	2
2	Тема 2. Опрацювання методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності	2	1
3	Тема 3. Дослідження значення облікової політики в ціноутворенні	2	1
4	Тема 4. Роль бухгалтерського обліку в управлінні вартістю підприємства	2	1
Змістовий модуль 2. Причинно-наслідкові зв'язки за даними обліково-аналітичного інформаційного ресурсу			
5	Тема 5. Вивчення збалансованої системи показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством	2	1
6	Тема 6. Значення бухгалтерського обліку для прийняття екологічних та соціальних рішень	2	1
7	Тема 7. Поняття якості обліково-аналітичної інформації	2	1
Разом		14	8

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

ТЕМА: «ВИВЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА МІСЦЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ»

План заняття:

1. *Методологія обліку господарської діяльності підприємств різних форм власності.*
2. *Інформаційне забезпечення менеджменту організації збалансованої операційної діяльності підприємств.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами теоретичних аспектів методології бухгалтерського обліку та визначення загальних засад функціонування інформаційних ресурсів підприємств.

Завдання 1.1

1. Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку (вихідні дані - табл. 2).
2. Провести аналіз для прийняття управлінських рішень з питань:
  - 2.1. Які елементи наказу про облікову політику підприємства доцільно затвердити (з вибором оптимальних методів, вартісних показників тощо)?
  - 2.2. За якими рахунками рекомендовано ввести субрахунки аналітичного обліку і з якою метою?
  - 2.3. Провести реформацію фінансових результатів звітного періоду. Визначити можливість використання отриманого в звітному періоді прибутку (погашення збитку).

Таблиця 2

Перелік господарських операцій ТОВ "Креатив" за звітний період*

№ з/п	Зміст господарської операції підприємства
1.	Реалізовано готову продукцію за готівкову оплату по ціні 360000 грн. з ПДВ (собівартість реалізації – 285000 грн.)

Продовження табл. 2

2.	Реалізовано пальне по безготівковому розрахунку на суму 72000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованого палива (балансова вартість) – 48000 грн.
3.	Реалізовано товари з магазину на умовах авансових платежів в попередніх періодах вартістю 108000 грн. з ПДВ (ціна придбання – 84000 грн.)
4.	Оприбутковано надлишки запчастин виробничого призначення, виявлені при інвентаризації, на суму 3000 грн.
5.	Отримано безкоштовно будівельні матеріали за звичайною ціною 2400 грн., балансовою (за даними обліку передавача) – 1500 грн.
6.	Отримано від банку кошти (нараховані відсотки відповідно до умов касового обслуговування) на суму 3300 грн.
7.	Реалізовано автомобіль виробничого призначення первісною вартістю 120000грн., сумою нарахованого зносу 90000 грн., за реалізаційною ціною 72000 грн. з ПДВ (оплата – в наступних звітних періодах)
8.	Проведено обов'язкову перепідготовку управлінського персоналу вартістю 36000 грн. з ПДВ на умовах оплати в наступних періодах
9.	Нараховано амортизацію наданого в оперативну оренду виробничого обладнання в розмірі 2100 грн.
10.	Отримано і оплачено комунальні послуги для торгівельного приміщення вартістю 7200 грн. з ПДВ
11.	Отримано послуги по охороні адміністративного корпусу, які були оплачені в попередніх періодах, вартістю 16200 грн. з ПДВ
12.	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу – 60000 грн.
13.	Нараховано єдиний страховий внесок на з/плату адмінперсоналу – 36,78%
14.	Нараховано амортизаційні відрахування на обладнання магазину в розмірі 2400 грн.
15.	Проведено попередню оплату за аудиторську перевірку вартістю 18000 грн. з ПДВ

* підприємство є платником ПДВ та податку на прибуток.

Завдання 1.2

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.

2. Провести аналіз для прийняття управлінських рішень з питань:

2.1. Які елементи наказу про облікову політику підприємства доцільно затвердити (з вибором оптимальних методів, вартісних показників тощо)?

2.2. Провести реформацію фінансових результатів звітного періоду. Визначити можливість використання отриманого в звітному періоді прибутку (погашення збитку).

Таблиця 3

**Журнал господарських операцій ПрАТ "Інновація"
за вересень 20XX р.**

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
1.	Безоплатно передано шліфувальний станок (звичайна ціна – 9200 грн., без ПДВ, залишкова вартість – 3100 грн., сума нарахованого зносу 2800 грн.)	?		
2.	Віднесення на фінансовий результат	?		
3.	Отримано аванс від покупця	17000		
4.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	?		
5.	Відвантажено готову продукцію (собівартість реалізації 10400)	?		
6.	Закрито розрахунки за ПДВ	?		
7.	Відображено зарахування заборгованості	?		
8.	Віднесення на фінансовий результат	?		

Питання для обговорення:

1. Розкрийте зміст понять "процедура", "метод", "методологія" в бухгалтерському обліку.

2. Які загальнонаукові та конкретно-емпіричні методи бухгалтерського обліку існують?

3. Поясніть сутність поняття "інформаційний ресурс".

4. Назвіть чинники та етапи формування інформаційного ресурсу суб'єкта господарської діяльності.

5. Принципи формування інформаційного ресурсу суб'єкта господарської діяльності.
6. Назвіть основні функції інформаційного ресурсу.
7. Які види обліку виділяють вітчизняні науковці?
8. Розкрийте сутність поняття "інтегрована система бухгалтерського обліку".
9. Охарактеризуйте концептуальні основи бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку.
10. Охарактеризуйте концептуальні основи статистичного та податкового обліку.

Література: [4, с. 28-45; 8, с. 12-29; 18, с. 31-34].

Практичне заняття № 2

ТЕМА: «ОПРАЦЮВАННЯ МЕТОДИКИ І ТЕХНІКИ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ»

План заняття:

1. *Принципи та якісні характеристики фінансової звітності.*
2. *Управлінська роль приміток до річної фінансової звітності.*
3. *Організаційні засади підготовки внутрішньої управлінської звітності.*
4. *Інтегрована звітність.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами характеристик управлінської звітності та дослідження поняття "інтегрована звітність". Формування професійних вмінь і навичок з підготовки внутрішньої управлінської звітності підприємства.

Завдання 2.1

Працівниками фінансового відділу підприємства було розроблено форми внутрішньої управлінської звітності (табл. 4-5). Ваше завдання – визначити методику складання даних звітних форм та заповнити їх (умовно вважатимемо, що фактичні дані

перевищують бюджет на 15%). Вказати, які облікові реєстри є джерелом для формування зазначених форм внутрішньої управлінської звітності. Зробити висновки.

Таблиця 4

Звіт про доходи і витрати за вересень 20XX р. (грн.)

<i>Доходи</i>	<i>Джерело інформації</i>	Revenues	Факт / actual	Бюджет / budget	Відхилення / variance
Дохід від реалізації товарів		Sales revenues		18 846	
Дохід від надання послуг		Revenues from services		25	
Інші доходи		Other revenues		0	
<i>Всього доходів</i>		Total revenues		?	
Операційні витрати	x	Operating expenses	x	x	x
Заробітна плата і нарахування		Payroll		1 069	
Амортизація		Depreciation		580	
Податки		Taxes		37	
Пально-мастильні матеріали		Combustible lubricant materials		92	
Матеріали		Materials		307	
Запчастини		Spare parts		22	
Послуги		Services		384	
Послуги менеджменту		Management Fee		0	
<i>Всього операційних витрат</i>		Total operating expenses		?	
Результат від основної діяльності				?	
<i>Інші операційні витрати</i>		Other operating expenses:		284	
Прибуток (збиток) до оподаткування		Net income before taxes		?	

**Звіт про рух грошових коштів по основних рахунках
за вересень 20XX р. (грн.)**

<i>Операційна діяльність:</i>	<i>Джерело інформації</i>	<i>Operating activities:</i>	<i>Факт / actual</i>	<i>Бюджет / budget</i>	<i>Відхилення / variance</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Надійшло від реалізації товарів		Cash in front current sales		23 978 597	
Інші надходження		Other inflow		580 868	
<i>Всього операційних надходжень</i>		<i>Total inflow</i>		?	
<i>Операційні витрати</i>		<i>Operating cash out</i>		?	
Оплата праці (з нарахуваннями)		Payroll		1 443 506	
Податок на прибуток		Income taxes		732 939	
ПДВ		VAT		849 263	
Інші податки		Others taxes		34 004	
Матеріали		Materials		542 507	
Витрати на транспорт		Transport maintenance/ operations		175 659	
Ремонти підрядники		Repairs labour/ contractors		178 223	
Послуги		Services		564 087	
Зв'язок		Telephones		45 955	
Послуги менеджменту		Management fees		715 500	
Інші операційні витрати		Others operation		43 564	
<i>Всього від операційної діяльності</i>		<i>Net cash from operating activities</i>		?	
Інвестиційна діяльність:	x	Investment activity:	x	x	x
Надійшло від реалізації ОЗ		Cash In from selling FA		0	
Інвестиційні проекти		Capital projects		1 520 400	

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5	6
Витрати поза інвест. планом		Out of investment program		0	
Всього від інвестиційної діяльності		Net cash from investing activities		?	
CF до фінансової діяльності		Net cash before financing activities		?	
Фінансова діяльність	x	Financing activity	x	x	x
Надходження - відсотки		Cash In - interests		60 000	
Надходження – кредити банків		Cash In - bank loans		0	
Витрати – відсотки по кредиту		Cash out - bank interests		0	
Витрати – основна сума боргу		Cash out - principal		0	
Оплата дивідендів		Dividend payment		0	
Всього від фінансової діяльності		Net financial cash		?	
Надходження всього		Total Cash In		?	
Вибуття всього		Total Cash out		?	
Чистий грошовий потік		Net accumulation of cash			
Початкове сальдо		Opening balance		37 822 508	
Кінцеве сальдо		Closing balance		?	

Питання для обговорення:

1. За якими принципами формуються Примітки до річної фінансової звітності?

2. Які групи інформації розкриваються у Примітках до фінансової звітності?
3. Яка саме інформація обов'язково розкривається у Примітках згідно НП(С)БО 1?
4. Наведіть зміст інформації про облікову політику підприємства, що подається у Примітках.
5. За яким принципом відображаються події після дати Балансу у Примітках? Розкрийте зміст поняття «подія після дати Балансу»?
6. Перерахуйте події після дати Балансу, які розкриваються тільки в Примітках до фінансової звітності?
7. Перерахуйте основні принципи складання фінансової звітності у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці.
8. Вкажіть організаційні засади підготовки внутрішньої управлінської звітності.
9. Які типи центрів відповідальності Ви знаєте? Назвіть їхні функції.
10. Розкрийте зміст поняття "інтегрована звітність".

Література: [11; 12; 17, с. 48-67].

Практичне заняття № 3

ТЕМА: «ДОСЛІДЖЕННЯ ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ЦІНОУТВОРЕННІ»

План заняття:

1. Роздрібні та оптові ціни. Поняття та розрахунок торгової націнки.
2. Мета та завдання трансфертного ціноутворення.
3. Практичне застосування трансфертних цін: обліковий та податковий підходи.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами теоретичних основ організації обліку роздрібною та оптовою торгівлю, трансфертного ціноутворення, формування практичних навичок з розрахунку трансфертних цін та їх застосування.

Завдання 3.1

В таблиці 6 наведено операції малого підприємства.

Таблиця 6

Звіт про доходи і витрати за вересень 20XX р. (грн.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Фін. облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПЗ	ПК
1	2	3	4	5	6	7
1.	Реалізовано продукцію ПАТ «А» на суму 8000 грн. (в т.ч. ПДВ) на умовах післяплати					
2.	Оприбутковано матеріали, придбані у ТОВ «Б», на суму 600 грн. (в т.ч. ПДВ)					
3.	Експортовано продукцію власного виробництва в Угорщину на суму 28000 грн., без ПДВ					
4.	Оприбутковано сировину для виробництва продукції у ПП «В» на суму 68000 грн. (в т.ч. ПДВ) (оплата була здійснена в попередньому періоді)					
5.	Отримано аванс від ПП «К» на суму 12000 грн.					
6.	Отримано кошти від ПАТ «А» як оплату за продукцію на суму 8000 грн. (в т.ч. ПДВ)					
7.	Отримано кошти від ПАТ «Д» як передоплату за товар у розмірі 2520 грн. (в т.ч. ПДВ)					
8.	Відвантажено товар ПП «К» на суму 12000 грн. (в т.ч. ПДВ)					
9.	Відвантажено продукцію ПАТ «Д» на суму 10080 грн. (в т.ч. ПДВ)					
10.	Оплачено послуги з розміщення реклами на суму 6000 грн. з ПДВ					
11.	Надано благодійну допомогу школі продукцією власного виробництва на суму 1000 грн.					

Завдання:

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.
2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по ПДВ.
3. Надати пропозиції по використанню отриманого прибутку/погашенню непокритих збитків (умовно – за результатами наведених операцій), якщо на початок звітного періоду непокритий збиток становив 3000 грн.
4. Навести рекомендації щодо доцільності проведення соціальних виплат за рахунок операційних витрат та спеціально утвореного (з прибутку) Фонду.

Завдання 3.2

Зі складу підприємства в роздрібну торгівлю було передано 15 люстр і 40 світильників. Первісна вартість однієї люстри - 1480 грн., одного світильника - 270 грн. За минулий місяць реалізовано 10 люстр і 20 світильників.

На початок місяця сальдо за субрахунком 282 "Товари в торгівлі" становило 30200 грн., за субрахунком 285 "Торгова націнка" 13860 грн. Вартість доставки обліковується на окремому субрахунку 289 "Транспортно-заготівельні витрати" і списується на реалізовані товари в кінці місяця. Сальдо на початок місяця на цьому рахунку становило 1700 грн., а витрати на доставку протягом місяця склали 1920 грн. (без ПДВ).

Завдання:

1. розрахувати торгову націнку і ТЗВ, що припадають на реалізовані товари, виходячи з того, що на підприємстві встановлено торгову націнку у розмірі 50% до первісної вартості товару;
2. розрахувати реалізаційну вартість товарів;
3. скласти журнал реєстрації господарських операцій.
Розв'язок оформити у вигляді таблиць 7-9.

Таблиця 7
(грн.)

№ з/п	Найменування товару	Первісна вартість одиниці товару	Торгова націнка	ПДВ	Ціна продажу одиниці товару	Загальна вартість продажу товару	Загальна первісна вартість товару	Загальна сума націнки на товар
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Люстра							
2	Світильник							
Разом								

Таблиця 8
(грн.)

№ з/п	Зміст операції	Вартість товару (субрахунок 282)	ТЗВ (субрахунок 289)	Торгова націнка (субрахунок 285)
1	2	3	4	5
1	Сальдо на початок місяця			
2	Надійшло за місяць			
3	Реалізовано за місяць			
4	Сальдо на кінець місяця			

Таблиця 9
(грн.)

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
1.	Передано товари зі складу до магазину			
2.	Відображено суму торгової націнки			
3.	Відображено виручку від реалізації товарів			
4.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ			
5.	Здано виручку в касу підприємства			
6.	Списано собівартість реалізованих товарів			
7.	Списано методом "сторно" суму торгової націнки на реалізовані товари			
8.	Списано ТЗВ на собівартість реалізованих товарів			
9.	Віднесено на фінансовий результат:			

- доходи від реалізації товарів;			
- собівартість реалізованих товарів.			

Питання для обговорення:

1. Розкрийте особливості розподілу транспортно-заготівельних витрат.
2. Поясніть зміст поняття "торгова націнка". На якому рахунку вона обліковуються? Які методи розрахунку торгової націнки передбачені чинними П(С)БО?
3. Розкрийте особливості трансфертних цін.
4. Які методи трансфертного ціноутворення передбачені ПКУ?
5. Розкрийте особливості вживання трансфертних цін в сучасних вітчизняних умовах соціально-економічного розвитку.
6. Які методи розрахунку трансфертного ціноутворення застосовуються у світовій економічній практиці? Розкрийте їхній зміст.
7. У чому полягає бруто-підхід в системі трансфертного ціноутворення?
8. У чому суть податкового підходу до застосування трансфертних цін в Україні?
9. Поясніть зміст поняття "пов'язані особи".
10. Як в обліку відображаються операції трансфертного ціноутворення?

Література: [1, с. 140-175; 3, с. 78-93; 17, с. 156-178].

Практичне заняття № 4

ТЕМА: «РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА»

План заняття:

1. Економічна вигода як оцінка доходів і витрат суб'єкта господарської діяльності.
2. Економічна вигода в операціях підприємницької діяльності: управлінський та бухгалтерський підходи.
3. Економічна вигода в операціях непідприємницької діяльності: управлінський та бухгалтерський підходи.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: дослідження сутності поняття "економічна вигода" через призму управлінського та облікового підходів.

Завдання 4.1

За даними таблиці 10 виконати наступні завдання:

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.

2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на прибуток, якщо річний дохід підприємства за попередній звітний рік був менший, ніж 20 млн. грн.

Таблиця 10

Господарські операції підприємства в звітному періоді

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
1.	Отримано аванс від покупця	240000		
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	?		
3.	Відвантажено готову продукцію (собівартість реалізації 152000)	?		
4.	Закрито розрахунки за ПДВ	?		
5.	Відображено зарахування заборгованості	?		
6.	Віднесення на фінансовий результат	?		
7.	Списано залишкову вартість автомобіля	16000		
8.	Списано суму зносу	110000		
9.	Оплачено витрати на зняття автомобіля з реєстрації	630		
10.	Списано витрати на зняття автомобіля з реєстрації	?		
11.	Оприбутковано запчастини, отримані в результаті розбирання автомобіля	2800		
12.	Нараховано заробітну плату працівникам, задіяним в ліквідації	720		
13.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату (36,83%)	?		

14.	Сформовано фінансовий результат	?		
15.	Отримано передоплату від нерезидента за продукцію (курс НБУ – 1295,0077 за 100\$)	\$12000		

Продовження табл. 10

1	2	3	4	5
16.	Нараховано дохід при відвантаженні продукції нерезиденту (курс НБУ – 1296,0077 за 100\$)	\$12000		
17.	Перераховано суму для сплати митного оформлення	982,20		
18.	Сформовано собівартість реалізованої продукції	82120		
19.	Включено до складу витрат на збут суму, сплачену за митне оформлення	?		
20.	Здійснено зарахування взаємних заборгованостей	?		
21.	Визнано витрати на збут витратами звітнього періоду	?		
22.	Віднесення на фінансовий результат	?		

Питання для обговорення:

1. Як трактується поняття "економічна вигода" у нормативно-законодавчих актах?
2. В ході яких операцій на підприємство може надходити економічна вигода?
3. У яких формах може надходити економічна вигода?
4. Деталізуйте зміст поняття "соціальна вигода".
5. Що таке потенційна економічна вигода? У яких випадках можливе її визнання? На яких рахунках можна запропонувати вести її облік?
6. У яких випадках є можливим отримання економічної вигоди бюджетними установами? У якій формі?
7. За яким принципом класифікуються джерела доходів урядових організацій в міжнародній практиці?

8. Які доходи виникають в ході обмінних операцій? Назвіть умови їх визнання.

9. Які доходи виникають в ході необмінних операцій? Вкажіть умови їх визнання.

10. Дайте Вашу оцінку реалізації Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах з точки зору впровадження уніфікованих підходів обліку доходів та видатків.

Література: [2, с. 5-48].

Практичне заняття № 5

ТЕМА: «ВИВЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ У ФОРМУВАННІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

План заняття:

1. Показники соціальної, економічної та екологічної складових операційної діяльності.

2. Соціальна складова облікової системи підприємства: організаційне забезпечення та методика обліку.

3. Механізм збалансованості соціальної, економічної та екологічної складових.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами теоретичних основ збалансованої системи показників та дослідження її ролі у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Завдання 5.1

Дані по нарахуванню доходів виробничих працівників будівельного підприємства наведені у таблиці 11.

Таблиця 11

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5

	Нараховано будівельникам :			
1	Основна зарплата 80000 грн.			
2	Премія за виробничі результати 20000 грн.			
3	Матеріальна допомога			

Продовження табл. 11

1	2	3	4	5
3.1.	- понад прожитковий мінімум 1400 грн.			
3.2.	- в межах прожиткового мінімуму 800 грн.			
4	Виплати по тимчасовій непрацездатності (хворів працівник):			
4.1.	за перші 5 днів непрацездатності – 3000 грн.			
4.2.	за наступні дні непрацездатності – 4000 грн.			
5	Виплати по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворим - 2000 грн.			
6	Додаткова відпустка за колективним договором - 3500 грн.			
7	Перехідна відпустка – 22500 грн.			
8	Відпустка поточного періоду - 30000 грн.			
9	Виплати за цивільно-правовими угодами - 4500 грн.			
10	Нараховано виплати за актами виконаних робіт минулого року 1000 грн.			
	<i>Утримано:</i>			
1	Податок з доходу 24000 грн.			
2	Профспілкові внески 5500 грн.			
3	Єдиний страховий внесок 6000 грн.			
4	Перерахований на зарплатні картки аванс в розмірі 60000 грн.			
5	Утримані аліменти по виконавчих листах 2400			
6	Утримані невідзвітовані суми за авансовим звітом – 700 грн.			
7	Утримані суми в рахунок погашення безвідсоткових позик 3600 грн.			

Завдання:

1. Показати облік операцій.
2. Зазначити операції, що можуть бути передбачені соціальним пакетом (його складовими) даного підприємства.

3. З урахуванням специфіки виробничої діяльності рекомендувати заходи екологічної безпеки виробництва та соціального забезпечення працівників.

Питання для обговорення:

1. Що таке концепція стійкого (сталого) розвитку?
2. Розкрийте суть економічного підходу до концепції сталого розвитку.
3. У чому зміст соціальної складової стійкого розвитку?
4. Які показники господарської діяльності визначаються в рамках екологічного підходу?
5. В чому полягає концепція збалансованої системи показників?
6. Чи можуть показники сталого розвитку відобразитися у форматі бухгалтерського обліку?
7. Як можна визначити поняття "соціальний пакет"? Чи відрізняються підходи до його формування у вітчизняній та міжнародній практиці?
8. Перерахуйте показники соціальної відповідальності бізнесу, які можна відобразити у звітності підприємства? Для якої категорії користувачів і з якою метою визначаються такі показники?
9. Яким чином можна здійснювати фінансування витрат на проведення заходів по реалізації соціального пакету згідно П(С)БО?
10. Розкрийте особливості методики обліку соціально-екологічної складової господарської діяльності підприємства.

Література: [1, с. 303-349; 17, с. 315-338].

Практичне заняття № 6

ТЕМА: «ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ РІШЕНЬ»

План заняття:

1. Функціональне призначення екологічного та соціального обліку на підприємствах.
2. Методичні та організаційні підходи екологічного та соціального обліку.

3. *Практичні підходи до відображення активів та витрат природоохоронного призначення на рахунках бухгалтерського обліку.*

4. *Бухгалтерський облік в системі комунікаційних зв'язків груп заінтересованих осіб.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами методичних та організаційних підходів екологічного і соціального обліку. Формування професійних вмінь і навичок щодо відображення активів та витрат природоохоронного призначення.

Завдання 6.1

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату (табл. 12).

2. Запропонувати методи покращення обліку розрахунків з оплати праці, якщо в ході аудиторської перевірки було виявлено наступні недоліки:

- при аналізі річного фонду оплати праці помісячно було виявлено, що сума витрат на відпустки нерівномірна протягом року;
- недосконалий управлінський облік витрат на оплату праці;
- облік розрахунків із Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності ведеться на старому рахунку 653 "Розрахунки з ФСС з ТВП";
- невелика кількість працівників із вищою освітою;
- на підприємстві використовується лише погодинна оплата праці, що жодним чином не зацікавлює працівників у покращенні показників своєї діяльності.

Таблиця 12

Господарські операції підприємства, пов'язані з наданням соціального пакету працівникам

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
Оренда квартири для працівника підприємства				
1.	Перераховано попередню оплату за оренду орендодавцю (орендодавець - фізична особа)	3500		

2.	Надано працівнику житло в користування (як додаткове благо працівнику)	?		
3.	Утримано ПДФО від вартості додаткового блага, наданого працівнику	?		

Продовження табл. 12

1	2	3	4	5
4.	Відображено зарахування вартості наданого житла у дохід працівника	?		
5.	Утримано ПДФО з доходу особи-орендодавця	?		
6.	Закрито розрахунки за виданими авансами	?		
7.	Перераховано ПДФО до бюджету	?		
Компенсація працівнику вартості оренди житла				
1.	Нараховано працівнику компенсацію за оренду ним житла	2000		
2.	Утримано ПДФО з доходу працівника	?		
3.	Перераховано ПДФО до бюджету	?		
4.	Виплачено працівнику компенсацію вартості оренди житла	?		
Надання у користування працівнику автомобіля, який знаходиться у власності підприємства				
1.	Передано працівнику у користування автомобіль	680 000		
2.	Нараховано знос автомобіля (прямолінійний метод, строк корисного використання - 8 років, ЛВ - 34000 грн.)	?		
Оплата навчання працівників у вищому навчальному закладі				
1.	Відображено у складі витрат майбутніх періодів витрати на оплату навчання згідно з договором	10200		
2.	Відображено витрати підприємства за місяць навчання працівника у вузі із визнанням доходів працівника	?		
3.	Нараховано ПДФО з оподаткованої частини доходу	?		
4.	Перераховано податок у момент оплати за навчання працівника	?		
5.	Надано послуги з навчання за перший	?		

Питання для обговорення:

1. Розкрити зміст поняття "екологічний облік" та можливі шляхи його інтеграції в традиційну облікову систему.
2. У яких формах звітності та яким чином можна відобразити екологічні аспекти діяльності підприємства?
3. Які зміни слід внести до Плану рахунків бухгалтерського обліку з метою відображення екологічних аспектів господарської діяльності?
4. Розкрийте методику обліку екологічних зобов'язань та необоротних активів природоохоронного призначення.
5. Розкрийте методику обліку екологічних доходів та витрат.
6. Поясніть зміст поняття "екологічний збиток", умови його виникнення та методику обліку.
7. Розкрийте сутність поняття "соціальний облік" та його значення на сучасному рівні суспільного розвитку.
8. Що таке соціальний капітал? Його місце в системі бухгалтерського обліку.
9. Яку роль відіграє бухгалтерський облік в системі комунікаційних зв'язків груп заінтересованих осіб?
10. Перерахуйте можливі шляхи зростання інформативності показників фінансової звітності в частині розкриття інформації про соціально відповідальну діяльність суб'єктів господарювання.

Література: [1, с. 349-363; 2, с. 48-56].

Практичне заняття № 7

ТЕМА: «ПОНЯТТЯ ЯКОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

План заняття:

1. *Критерії ефективності організації облікової системи підприємства.*
2. *Методика оцінювання якості обліково-аналітичної інформації.*
3. *Методико-організаційні підходи гармонізації принципів бухгалтерського обліку та податкового законодавства.*

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами теоретичних основ ефективної організації облікової системи підприємства, формування професійних вмінь і навичок з оцінювання якості обліково-аналітичної інформації.

Завдання 7.1

Наведено показники фінансової звітності акціонерної холдингової компанії «Креатив».

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	1	2	0
первісна вартість	1001	1	2	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	965	936	0
первісна вартість	1011	3388	3358	0
знос	1012	2423	2420	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18271	18271	0
інші фінансові інвестиції	1035	9971	9971	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені адміністративні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	29208	29180	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	8	4	0
Виробничі запаси	1101	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	0	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	252	234	0
з тому числі з податку на прибуток	1136	100	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	829	1086	0

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	13	2	0
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних витрат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0
Усього за розділом II	1195	1102	1326	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	30310	30508	0

Пасив	Код рахунка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1400	36653	36653	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	15815	15815	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	1	1	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-24462	-24472	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Випущений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	28017	27997	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Виділений податковий зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благочинна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань, (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних витрат, (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій, (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви, (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0	0
Привокний фонд	1540	0	0	0
Резерв на витрати джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі власні	1605	0	0	0
Поточна кредитна зобов'язаність:				
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	0	0	0
за розрахунками з бюджетом	1620	24	25	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	7	0
за розрахунками з оплати праці	1630	5	22	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0

на розрахунках з учасниками	1640	0	0	0
на внутрішніх розрахунках	1645	0	0	0
на страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Випрочені коєфіційні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2274	2457	0
Усього за розділом III	1695	2303	2511	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	30307	30308	0

Примітки: Незаповнені поля вказати нульовими

КОДИ

Дата (рік, місяць, число) 2013 / 07 / 01

Підприємство: АКЦІОНЕРНА ХОЛДІНГОВА КОМПАНІЯ "КРЕАТИВ"
(забезпечення)

за ЄДРПОУ 00018201

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 31.12.20XX р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48	30
Чисті заробітки страхових премій	2010	0	0
Премійні підписки, валова сума	2011	0	0
Премійні, передані у перестраховування	2012	0	0
Залив резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Залив частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2030	(0)	(0)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий прибуток	2090	48	30
Валовий збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Залив інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Залив частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	316	44
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(357)	(338)
Витрати на обут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(0)	(22)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(7)	(286)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	14
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Витрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(17)	(9)

Прибуток (збиток) від випливу інформації на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(10)	(281)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(10)	(281)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Доходка (збиток) необоротних активів	2400	0	0
Доходка (збиток) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупними доходами	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-10	-281

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	4	5
Витрати на оплату праці	2505	123	118
Відрахування на соціальні заходи	2510	42	40
Амортизація	2515	17	21
Інші операційні витрати	2520	171	176
Разом	2550	357	364

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	122176490	122176490
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	122176490	122176490
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивиденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки

Код рядка 300 (за звітний і попередній періоди): Середньорічна кількість простих акцій - 122176490,00
Код рядка 310 (за звітний і попередній періоди): Скоригована середньорічна кількість простих акцій - 122176490,00. Всі інші поля вказати нульовими.

Завдання:

1. Провести арифметичну перевірку Звіту про фінансовий стан та Звіту про сукупний дохід.
2. Встановити можливі причини відхилень та запропонувати заходи фінансового менеджменту по зростанню якості фінансової звітності.
3. Провести аналіз фінансового стану за вказаними показниками (в табличній формі - табл. 13-20).

Таблиця 13

Структура майна та джерела його формування

Показник	Значення показника				Зміна за період	
	тис. грн.		% до валюти балансу		+/- (гр. 3 - гр.2)	% ((гр.3 - гр.2)/гр.2)
	На 31.12.20XX -1	На 31.12.20X X	На 31.12.20XX -1	На 31.12.20X X		
1	2	3	4	5	6	7
Активи (Assets)						
1. Необоротні активи (Non-current assets)						
2. Оборотні активи (Current assets), усього						
в тому числі: Запаси (Inventories)						
Дебіторська заборгованість (Trade and other current receivables)						
Гроші та їх еквіваленти (Cash and cash equivalents)						
Капітал та зобов'язання (Equity and liabilities)						
1. Капітал (Equity)						
2. Довгострокові зобов'язання (Non-current liabilities)						
3. Поточні зобов'язання (Current liabilities)						
Активи/ Капітал та зобов'язання (Assets / Equity and						

Таблиця 14

Аналіз чистих активів

Показник	Значення показника				Зміна за період	
	тис. грн.		% до валюти балансу		+/- (гр.3 - гр.2)	% ((гр.3 - гр.2)/гр.2)
	На 31.12.20XX -1	На 31.12.20X X	На 31.12.20XX -1	На 31.12.20X X		
1	2	3	4	5	6	7
1. Чисті матеріальні активи (Net tangible assets)						
2. Чисті активи (Net worth, Net assets)						
3. Акціонерний (статутний) капітал (Issued (share) capital)						
Перевищення чистих активів над статутним капіталом (ряд. 2 – ряд.3)						

Аналіз фінансової стійкості

Таблиця 15

Основні показники фінансової стійкості

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 - гр.2)	Характеристика показника та його нормативне значення
	На 31.12.20XX- 1	На 31.12.20XX		
1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт фінансового левиреджу (Debt-to-equity ratio,				Відношення позикового капіталу до власного. Нормальне значення:

Financial leverage)				не більше 1,5 (оптимальне 0,43-1).
2. Коефіцієнт фінансової залежності (Debt ratio, Debt to Assets)				Відношення позикового капіталу до загальної суми активів. Нормальне значення: не більше 0,6 (оптимальне 0,3-0,5).

Продовження табл. 15

1	2	3	4	5
3. Співвідношення довгострокової заборгованості і власного капіталу (Long-term debt to Equity)				Відношення довгострокових зобов'язань до власного капіталу.
4. Індекс постійного активу (Non-current assets to Net worth)				Відношення вартості необоротних активів до величини власного капіталу організації. Нормальне значення: не більше 1,25.
5. Коефіцієнт капіталізації (Capitalization ratio)				Відношення вартості необоротних активів до суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань.
6. Співвідношення матеріальних необоротних активів і власного капіталу (Fixed assets to Net worth)				Відношення вартості матеріальних необоротних активів до величини власного капіталу організації. Нормальне значення: 0,75 і менше.
7. Коефіцієнт короткострокової заборгованості (Current liability ratio)				Відношення короткострокової заборгованості до загальної суми заборгованості.

Таблиця 16

Аналіз ліквідності

Показник	Значення показника		Зміна показника (зр.3 - зр.2)	Характеристика показника та його нормативне значення
	На 31.12.20XX-	На 31.12.20XX		

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (Current ratio, Working capital ratio)				Відношення оборотних активів до короткострокових зобов'язань. Нормальне значення: 2 і більше.

Продовження табл. 16

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick ratio, Acid-test ratio)				Відношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань. Нормальне значення: 1 і більше.
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Cash ratio)				Відношення високоліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) до короткострокових зобов'язань. Нормальне значення: 0,2 і більше.

Аналіз ефективності діяльності

Таблиця 17

Огляд фінансових результатів

<i>Показник</i>	<i>Значення показника, тис. грн.</i>		<i>Зміна за період</i>	
	<i>На 31.12.20XX-1</i>	<i>На 31.12.20XX</i>	<i>+/- (зр.3 - зр.2)</i>	<i>% ((зр.3 - зр.2)/зр.2)</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Виручка (Revenue) (<i>дохід від реалізації</i>)				
2. Собівартість реалізації (Cost of sales)				
3. Валовий прибуток (Gross profit) (<i>ряд.1-ряд.2</i>)				
4. Інші доходи і витрати, крім фінансових витрат (Other income and expenses, except Finance costs)				
5. EBIT (Earnings before				

interest and taxes – прибуток до сплати відсотків і податків) (ряд.3 + ряд.4)				
6. Фінансові витрати (Finance costs)				
7. Витрати з податку на прибуток (Income tax expense)				
8. Прибуток (збиток) (Profit (loss))				

Продовження табл. 17

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
9. Інші сукупні доходи (Other Comprehensive Income)				
10. Загальний сукупний дохід за рік (Comprehensive income) (ряд.8+ ряд.9)				

Таблиця 18

Аналіз рентабельності

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 - гр.2)
	На 31.12.20XX-1	На 31.12.20XX	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Рентабельність продажу по валовому прибутку (Gross margin)			
2. Рентабельність продажу по ЕВІТ (Operating margin, Return on sales)			
3. Рентабельність продажу по чистому прибутку (Profit margin)			

Таблиця 19

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 - гр.2)	Характеристика показника та його нормативне значення
	На 31.12.20XX-1	На 31.12.20XX		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Рентабельність власного капіталу (Return on equity, ROE)				Відношення чистого прибутку до середньої величини власного капіталу. Нормальне значення: 12% і більше.

2. Рентабельність активів (Return on assets, ROA)				Відношення чистого прибутку до середньої вартості активів. Нормальне значення: 6% і більше.
3. Прибуток на інвестований капітал (Return on capital employed, ROCE)				Відношення прибутку до сплати відсотків і податків (ЕВІТ) до власного капіталу і довгострокових зобов'язань.

Таблиця 20

Розрахунок показників ділової активності

Показник	Значення показника		Коефіцієнт	Зміна показника (зр.3 - зр.2)
	На 31.12.20XX-1	На 31.12.20XX		
1	2	3	4	5
1. Оборотність дебіторської заборгованості (Receivables turnover) (відношення середньої за період величини дебіторської заборгованості до середньоденної виручки *)				
2. Оборотність кредиторської заборгованості (Accounts payable turnover) (відношення короткострокової величини кредиторської заборгованості до середньоденного обсягу закупівель)				
3. Оборотність запасів (Inventory turnover) (відношення середньої вартості запасів до середньоденної собівартості продажів)				
4. Оборотність активів (Assets turnover) (відношення середньої вартості активів до середньоденної виручки)				
5. Оборотність оборотних засобів (Current asset turnover)				

(відношення середньої величини оборотних активів до середньоденної виручки)				
6. Оборотність власного капіталу (Capital turnover) (відношення середньої величини власного капіталу до середньоденної виручки)				

* Наведено розрахунок показника в днях. Значення коефіцієнта дорівнює відношенню 360 до значення показника в днях.

Питання для обговорення:

1. Розкрийте зміст поняття "якість облікової інформації", вкажіть чинники, які її забезпечують.
2. Назвіть критерії якості роботи облікової служби підприємства.
3. Вкажіть складові організації облікової системи підприємства. Розкрийте сутність методичного етапу організації обліку.
4. Які кроки передбачено на технічному етапі організації обліку?
5. Що передбачає організаційний етап організації облікової системи підприємства?
6. Перерахуйте якісні характеристики облікової інформації.
7. Назвіть можливі методи оцінки обліково-аналітичної інформації.
8. Розкрийте зміст експертного методу оцінки облікової інформації.
9. Розкрийте відмінності в обліку прибутку згідно норм П(С)БО та ПКУ.
10. Що таке "податкові різниці" і у яких випадках вони виникають?

Література: [1, с. 513-531; 8, с. 181-215].

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчально-практичний посібник (доповнене видання) / За ред. С. Ф. Голова. – Дніпропетровськ : ТОВ «Баланс – Клуб», 2012. – 832 с.
2. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : Монографія / М.В. Корягін. — Львів: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. — 62 с.
3. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку: підручник / М.В. Кужельний, С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2010. – 230 с.
4. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.Ф. Максимова. – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 670 с.
5. Організація бухгалтерського обліку: Підручник / Бутинець Ф.Ф., Лайчук С.М., Олійник О.В., Шигун М.М. – Житомир : ЖІПІ 2009 р. – 520 с.
6. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики: Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2009. – 260 с.
7. Сопко В.В., Сопко О.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В.В. Сопко, О.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2012. – 412 с.
8. Фаріон І.Д., Перезовова І.В. Організація обліку, контролю й аналізу: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. І.Д. Фаріона. – Тернопіль : Економічна думка, 2010. – 487 с.
9. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К. : Знання, 2011. – 580 с.

Допоміжна література

10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
11. Порядок подання фінансової звітності : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2011 року за №428.
12. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. за № 73.

13. Міжнародні стандарти фінансової звітності / [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

14. Загородній А.Г. Облік і аудит: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партин, Л.М. Пилипенко. — 2-ге вид, доопрац. і доп. — Львів: Видавництво Львівської політехніки; ПП НВФ «Біарп», 2012. — 632 с.

15. Нападовська Л.В. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Управлінський облік» / Л.В. Нападовська. К. : Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – 2006. – 296 с.

16. Пронь Н.О. Документування в Україні: сучасний стан та напрями наступних досліджень / Пронь Н.О. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ, 2011. – Вип. 20, ч.1. – с. 47-52.

17. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [текст] : навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К. : "Центр учбової літератури", 2013. – 688 с.

18. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : навчальний посібник / Ю.Д. Чацкіс [та ін.]; М-во освіти і науки України, Донецький нац. ун-т економіки і торгівля ім. Туган-Барановського, Ін-т обліку і фінансів, К-ра бухгалтерського обліку. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 564 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.lib.rv.ua/> – Рівненська державна обласна бібліотека.

2. <http://www.library.snu.edu.ua/> – Наукова бібліотека.

3. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

4. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/> – Законодавство України.

5. <http://www.rstu.rv.ua/book.html/> – Бібліотека НУВГП.